

Γυναίκες με Αναπηρία

Το 36° Ενημερωτικό Σημείωμα του Παρατηρητηρίου της Γενικής Γραμματείας Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΓΓΙΑΔ) παρουσιάζει ένα μέρος των στατιστικών στοιχείων της Έρευνας για την κατάσταση των γυναικών με αναπηρία και των αναγκών γονέων και κηδεμόνων παιδιών με αναπηρία¹ η οποία εκπονήθηκε μετά από συνεργασία του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ) και του Κέντρου Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ).

Από την εμπειρική δειγματοληπτική έρευνα του έργου σε γυναίκες με αναπηρία, συγκεντρώθηκαν συνολικά 306 ερωτηματολόγια. Τα κατάλληλα για στατιστική επεξεργασία ανήλθαν σε 253, εκ των οποίων μία μεγάλη αναλογία αφορά ερωτώμενες στην περιοχή της Αττικής.

Διαμονή – Οικογενειακή Κατάσταση – Επίπεδο Εκπαίδευσης

- Σύμφωνα με την έρευνα, οι περισσότερες γυναίκες με αναπηρία διαμένουν σε αυτόνομη κατοικία με άλλους (73,5%) ή σε αυτόνομη κατοικία μόνες τους (25,7%).
- Οι περισσότερες γυναίκες είναι άγαμες (39,5%), ενώ οι έγγαμες ή με σύμφωνο συμβίωσης είναι η δεύτερη μεγαλύτερη αναλογία (38,3%).
- Ποσοστό 9,5% είναι διαζευγμένες και 7,1% σε κατάσταση χηρείας, ενώ το 56,5% δεν έχει παιδιά.
- Ένα σημαντικό ποσοστό γυναικών με αναπηρία είναι κάτοχοι πτυχίου ΑΕΙ ή ΤΕΙ (20%), ενώ 30% έχουν τελειώσει το Λύκειο και το 5% κάποια επαγγελματική σχολή.

Μέση ηλικία γυναικών με αναπηρία	Μέση ηλικία (έτη)
Στο σύνολο της χώρας	49,0
Στην Δυτική Μακεδονία	57,6
Στην Κεντρική Μακεδονία	51,0
Στο Βόρειο Αιγαίο	36,1

Πίνακας 1: Μέση ηλικία γυναικών με αναπηρία στην Ελλάδα

¹ Αθήνα - ΕΚΚΕ 2023, <https://www.kethi.gr/ereunes-meletes/ekponisi-ereynas-gia-tin-katastasi-ton-gynaikon-me-anapiria-kai-ton-anagkon-goneon-kai-kidemonon-paidion-me-anapiria>

Κατηγορίες αναπηρίας	Ποσοστό γυναικών με αναπηρία
Χρόνια πάθηση	39%
Αισθητηριακή αναπηρία (κυρίως οπτική ή ακουστική)	28%
Κινητική αναπηρία	20%
Πολλαπλές αναπηρίες	13%

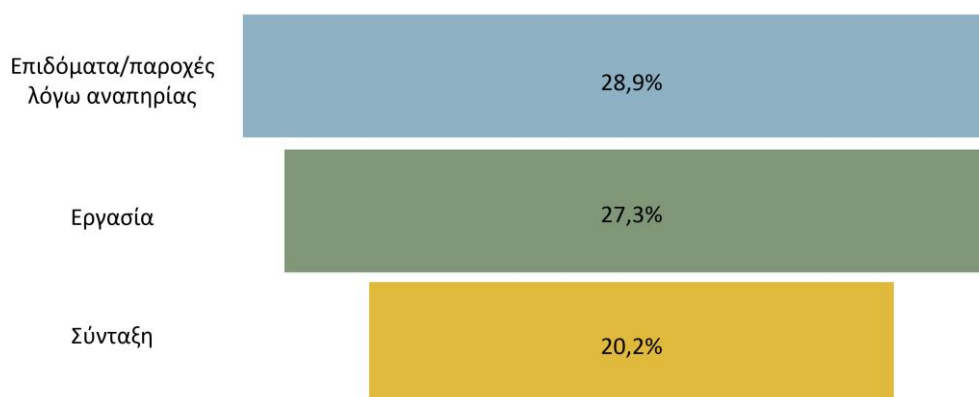
Πίνακας 2: Ποσοστό γυναικών με αναπηρία ανά κατηγορία αναπηρίας

Κατηγορίες αναπηρίας/Πιστοποίηση Αναπηρίας/Επίδομα Αναπηρίας

- Το 32% δηλώνει ότι η αναπηρία τους είναι συγγενής (από τη γέννησή τους), ενώ για τις υπόλοιπες (68%) είναι επίκτητη.
- Το 68,4% των ερωτώμενων έχει πιστοποίηση αναπηρίας από Κέντρο Πιστοποίησης Αναπηρίας (ΚΕΠΑ) με την υψηλότερη αναλογία να έχει ποσοστό αναπηρίας άνω του 80%.
- Ωστόσο, μόλις το 51,8% του πληθυσμού του δείγματος λαμβάνει επίδομα αναπηρίας.
- Από όσες γυναίκες λαμβάνουν κάποιο επίδομα αναπηρίας, για τις περισσότερες (30 σε απόλυτο μέγεθος) αυτό είναι ύψους 313 ευρώ, το οποίο καλύπτει τις ανάγκες λόγω της αναπηρίας σε μέτριο ή μικρό βαθμό.
- Είναι γεγονός ότι ο οικογενειακός προϋπολογισμός συρρικνώνεται όταν υπάρχει ένα μέλος με αναπηρία στην οικογένεια, διότι η οικογένεια καλύπτει εν μέρει ή εξ' ολοκλήρου το κόστος διαβίωσης του μέλους αυτού.

Αναπηρία και Εργασία

- Ποσοστό 88,9% δηλώνει ότι έχει εργαστεί στο παρελθόν, ενώ επί του παρόντος μόνον το 26,5% απάντησε ότι εργάζεται, εκ των οποίων 4 στις 10 δηλώνει ότι έχει προσληφθεί λόγω αξιοποίησης κριτηρίων που οφείλονται στην αναπηρία της.
- Από όσες γυναίκες με αναπηρία εργάζονται, οι περισσότερες είναι μισθωτές (77%) και με πλήρη απασχόληση (69%).
- Από τις μη εργαζόμενες γυναίκες με αναπηρία, 112 περιπτώσεις, ποσοστό 24,3%, απάντησε ότι δεν μπορεί να εργαστεί λόγω των προβλημάτων αναπηρίας που αντιμετωπίζει και 20% απάντησε ότι δεν βρίσκει εργασία, ενώ το 34% βρίσκεται σε σύνταξη.

Γράφημα 1: Κύριες πηγές εισοδήματος γυναικών με αναπηρία

Ασφάλιση – Διάκριση στην εργασία

- Οι περισσότερες γυναίκες του δείγματος είναι ασφαλισμένες (92,5%).
- Σε ποσοστό 55% οι ερωτώμενες δηλώνουν ότι έχουν αντιμετωπίσει κάποιου είδους διάκριση, λόγω της αναπηρίας τους, κυρίως στον τομέα της εργασίας.
- Το 68% θεωρεί ότι δεν υπάρχει κάποια διαφορά συγκριτικά με τους άντρες με αναπηρία/χρόνια πάθηση ως προς το είδος και τον βαθμό των διακρίσεων.

Εκπαίδευση

Οι γυναίκες με αναπηρία αντιμετωπίζουν επίσης εκπαιδευτικά κενά, όχι μόνο σε σχέση με τους άνδρες, αλλά και ως προς τις γυναίκες χωρίς αναπηρία. Περισσότερες από μία στις τρεις (34,7%) έφθασαν μόνο σε επίπεδο προσχολικής, πρωτοβάθμιας και κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (μέχρι Λύκειο).

Η έμφυλη διάσταση της παροχής άτυπης φροντίδας

- Η έρευνα επιβεβαιώνει την έμφυλη διάσταση στο πλαίσιο της παροχής άτυπης φροντίδας δεδομένου ότι οι γυναίκες – ως επί το πλείστον – είναι εκείνες που εγκαταλείπουν τις αμειβόμενες θέσεις εργασίας ή μειώνουν τις ώρες εργασίας προκειμένου να εκπληρώσουν τις ευθύνες φροντίδας ατόμων που χρήζουν βοήθειας.
- Ένα άλλο βασικό εύρημα είναι η υποτίμηση του ρόλου από τις/τους ίδιες/ίδιους. Παρόλο που πολλές ερωτήσεις αφορούσαν τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ίδιες/ίδιοι στην επιτέλεση του ρόλου τους, εκείνες/εκείνοι προσανατολίζονταν στα προβλήματα του υπό φροντίδα ΑμεΑ, ακόμη και όταν ζητούνταν λύσεις δικής τους υποστήριξης.
- Από την δευτερογενή έρευνα γραφείου η μη αναγνώριση του ρόλου των φροντιστριών/φροντιστών αντανακλάται επίσης στο σχεδιασμό δράσεων και χάραξης πολιτικής υποστήριξης τους σε εθνικό αλλά και σε ευρωπαϊκό επίπεδο (σε μικρότερο βαθμό), δεδομένου ότι οι προτάσεις τους επικεντρώνονται στα θέματα των ΑμεΑ.
- Η αναγνώριση του ρόλου των άτυπων φροντιστριών/φροντιστών και η υποστήριξή τους είναι μια διαδικασία που συνδέεται με τη βελτίωση της κατάστασης των δικαιωμάτων τους, ώστε η παροχή φροντίδας να μην έχει αρνητικό αντίκτυπο τόσο στη σωματική και ψυχοσυναισθηματική υγεία τους, όσο και σε οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο.

Συμπεράσματα

Η αναπηρία είναι ένα σύνθετο, πολυδιάστατο φαινόμενο, το οποίο αναμφίβολα, επηρεάζει τη ζωή των ανθρώπων σφαιρικά και σε πολλές διαστάσεις – στην απασχόληση, τη στέγαση, την εκπαίδευση, στη δημιουργία εισοδήματος και πλούτου, την υγεία, τη συμμετοχή στην κοινωνική ζωή, κ.λπ. Επίσης, αλληλοεπιδρά και συνδυάζει άλλες διαστάσεις αποκλεισμού (όπως το φύλο, η «φυλή» ή η ηλικιακή ανισότητα).

Τέλος, η αναπηρία πρέπει να θεωρείται τόσο ως διακριτική διάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων όσο και ως εγκάρσια διάσταση σε οποιοδήποτε γενικό σύστημα μέτρησης της ισότητας.

Η πηγή που χρησιμοποιήθηκε για την άντληση των στοιχείων είναι το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ).

Το **paratiritirio.isotita.gr** είναι ο διαδικτυακός κόμβος της Γενικής Γραμματείας Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. για τη συλλογή, ανάλυση, επεξεργασία και διάχυση στατιστικών δεδομένων και δεικτών που σχετίζονται με τις πολιτικές ισότητας των δύο φύλων.

Σκοπός του είναι η αποτύπωση των έμφυλων διαφοροποιήσεων σε 12 βασικά πεδία πολιτικής και η παρακολούθηση των τάσεων, εξελίξεων στην Ελλάδα σε βάθος χρόνου. Περιλαμβάνει 84 δείκτες φύλου που είτε έχουν υιοθετηθεί σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης με βάση την Πλατφόρμα Δράσης του Πεκίνου, είτε σχετίζονται με ειδικότερες εθνικές προτεραιότητες. Οι δείκτες συνοδεύονται από τα μεταδεδομένα, καθώς και από έγγραφα που αφορούν σε συναφείς εκθέσεις και μελέτες.

Paratiritirio.isotita.gr

e-mail: paratiritirio@isotita.gr